

Dvojne napovedi o bolgarskih odločitvah

Nemci trdijo, da se bo Bolgarija morala pri dunajskih posvetih odločiti Bolgari pa zanikujejo, da bi pot predsednika vlade v Nemčijo imela kake zveze s politiko

Berlin, 4. jan. m. Vsi berlinski politični krogi so v znamenju pričakovanja velikih dogodkov, ki naj bi v najkrajšem času nastopili. Kakor navadno pred dogodki, ki jih pripravljata nemška diplomacija ali pa vrhovno poveljstvo, tudi tokrat ni mogoče nikjer dobiti točnih podatkov. V Berlinu kljub številnim trditvam, da je predsednik bolgarske vlade dr. Filov prišel na Dunaj samo zaradi posvetovanja z zdravniki, pripisujejo veliko važnost njegovemu bivanju v Nemčiji.

Prav tako so si vsi edini v tem, da sta se Nemčija in Italija odločili, odločno nastopiti proti Veliki Britaniji, in sicer na vseh bojiščih. Nemci poudarjajo, da nemški letalci že vzlétavajo z novih letališč v Italiji z edino željo, da uničijo britansko mornarico na Sredozemlju. Na drugi strani pa

se zbirajo nemške vojaške sile ob podonavskih državah.

Takšno gledanje na prihod dr. Filova v Nemčijo navaja do prepričanja, da stojimo pred važnimi odločitvami za Bolgarijo. Bolgarija se bo morala odločiti za korak, ki bi obenem tudi pomenil prenos vojnega področja na Balkan. Postavlja se samo vprašanje, če bo Bolgarija hotela to storiti. V Berlinu o tem ne dvomijo. Bolgarski državniki bodo po nemškem prepričanju sprejeli sklepe, ki bodo usodnega pomena. Tako bo Britanija zadeta ne le na svojem otočju, kjer bo vsakogar padla končna odločitev, temveč tudi na področju, kjer so njene vojaške koristi največje.

Sofija, 4. jan. m. Bolgarski uradni krogi odločno zavračajo vse razloge, ki krožijo v tujini v zvezi z bivanjem bolgarskega ministrskega predsednika dr. Filova na Dunaju. Poudarjajo, da se politični položaj ni toliko spremenil, da bi bilo potrebno, da bi obolevi dr. Filov moral v tujini imeti zdej politične razgovore, kajti takšne razgovore sta imela že pred kratkim bolgarski kralj Boris in kancler Hitler.

Na bolgarskih uradnih mestih zagotavljajo, da za zdej predsednik dr. Filov nima nobene politične naloge. Seveda pa ne izključujejo možnosti, da bi se dr. Filov za svojega bivanja na Dunaju vendarle lahko sešel s katero od nemških odgovornih osebnosti.

Vesti 4. januarja

Ko bodo narodi izmučeni od bojev, se bodo morali začeti pogajati in bodo tedaj Francijo povabili, da prevzame koristno nalogo, ker bi Francija lahko bila nepristranski posredovalec v Evropi, a tudi v Afriki se nič ne more zgoditi brez njene privolitve, sodi švicarski dnevnik »Journal de Genève«.

Francoska podmornica »Stax« ter pomožna vojna ladja »Rome« sta bili torpedirani ob zahodni afriški obali na poti iz Casablanca v Dakar. Torpedirala jih je tuja podmornica. Angleška vlada je takoj, ko se je zvedelo za dogodek, izjavila, da francoskih ladij ni torpedirala nobena angleška podmornica. Dalo bi se sklepati, da je to bila druga podmornica, kar bi pričalo, da so Nemci in Italijani prepričani, da bo francoska Afrika s svojimi pomorskimi in vojaškimi silami le prestopila na angleško stran.

Italijanski tisk hudo napada Angleže, češ da streljajo tudi na italijanska in nemška letala, ki so zaznamovana z rdečim križem in ki samo rešujejo ponesrečene mornarje in letalce iz vode. Angleške oblasti pa odgovarjajo, da so ugotovili, da so tudi letala z rdečim križem samo ogledniška letala, katerim ne morejo priznati za nobenih mednarodnih določil.

Niti bolgarski revizionizem, niti zveze Bolgarije z Italijo in Nemčijo ne povzročajo v Jugoslaviji nobenega vznemirjenja. Tudi če bi se Bolgarija odločila, da stopi v trojno zvezo, se Jugoslaviji ni treba razburjati. Bolgarija bo poklicana, da izpolni važno nalogo pri ureditvi nemških in laških vojaških ter diplomatskih načrtov, sodi tržaški list »Piccolo«.

O nobeni vojni v zgodovini in o njenem pravem poteku ni bilo človeštvo navzlic radiu ter nad vse izpopolnjeni poročevalski službi tako malo točno in resnično poučeno kakor o sedanjih. V glavnem zvedo ljudje za majhen del vojnih dogodkov iz uradnih poročil. Toda sodeč po teh uradnih poročilih nasprotnik v letalski vojni na primer bombardira vedno izključno le bolnišnice, cerkve in stanovanjske hiše, nikdar vojaških naprav, ti pa napadaš vedno vedno zgolj vojaške stavbe, letališča in drugo. Vsa resnica o strahotah sedanje vojne pa morda nikoli ne bo znana, pametno piše znani ameriški dnevnik »New York Sun«.

Agencija Stefani uradno zanikuje vsa poročila o tem, da bi bili neznanji saboterji požgali vojašnice v Postojni. Ta poročila je pred dvema dnevoma razširil angleški radio, ki pa je bil najbrž napačno informiran, da je požar hotela »Posta« v Postojni (kjer je stanovalo veliko častnikov) ter neke trgovine njegov informator zamenjal s požarom italijanskih vojašnic. Za omenjenim hotelom stoji namreč tudi nekaj vojaških barak. Hotel ter neka trgovina v Postojni sta pogorela že pred tremi tedni.

Turčija je imela prav, da ni nikdar nikomur zaupala in po novembrski pomiritvi na Balkanu ni poslala iz evropskega dela Turčija domov niti enega vojaka. Sedanje vedenje Bolgarije priča, da bi to za Turčijo bilo lahko usodno. Dokler bo en sam turški vojak živ, ne bo nihče kršil turške neodvisnosti, tudi če se Bolgarija pridruži Nemčiji in Italiji ter odpre svoje ozemlje vojnim viharjem. Tako in podobno pišeata poglavitna turška lista »Ullus« ter »Tan«.

Oklic generala de Gallea, naj na novega leta dan vsi Francozi v zasedenem in nezasedenem delu Francije, ostanejo od 14. do 15. ure doma, je imel velik uspeh. Vsi Francozi so oklic poslušali in so mesta za to uro čisto izumrla, poroča de Gaulleova agencija AFI.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je s posebnim ukrepom odpravil osemurni delavnik za vse delavstvo, ki ga je država zaposlila pri utrjevanju delih na novih oporiščih v Atlantskem morju.

Za Nemčijo in Italijo stoji proletarska revolucija, ki boče doseči novo omiko, omiko dela. Sedanja vojna je boj razredov na mednarodnem področju. Za Anglijo stoji ves svetovni kapitalizem. Delavci, to je vaša vojna in mi bomo zmagali! Tak bojevit oklic je poslalo italijanskemu delavstvu glasilo fašistovskih strokovnih zvez »Lavoro Fascista«, kakor poroča agencija Stefani.

Madžarska bo tudi v bodoče storila vse, da ojači prijateljstvo do svojih sosed, zlasti do Jugoslavije ter s tem še bolj zagotovi mir v Podonavju, piše madžarski tisk ob odhodu bolgarskega ministrskega predsednika na Dunaj.

200 novih trgovskih ladij bodo takoj dali v delo v Združenih državah ter jih potem izročili Angliji, je izjavil predsednik Roosevelt.

Brezuspešni angleški napadi na oazo Džarabub — neke južno od Bardije — dokazujejo žilavost italijanskih vojakov proti številnim in tvorni premoči angleških kolon. Dogodki pri Džarabubu, o katerih danes govori ves svet, so nov dokaz napadalnosti, vztrajnosti in volje, ki preveva italijansko vojsko v Afriki. Krvavi angleški neuspehi pred Džarabubom so nova stran v italijanski knjigi vojne slave. Tako in podobno pišejo italijanski listi o vojnih dogodkih na libijskih mejah.

Uradno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva o delu nemškega orožja v drugi polovici leta 1940 pomeni veličastno statistiko poguma, zdravja in moči nemške vojske. Teh števil, ki padajo kakor udarci, nihče ne more ovrči. Kljub hudim pojem, ki sta jih nemško letalstvo in mornarica mogla prestati v zadnjih šestih mesecih, je Nemčija danes močnejša, kakor je bila kdaj koli, sodi nemški tisk o omenjenem uradnem poročilu.

Vojna v Afriki

Obrambni pas pri Bardiji - predrt Avstralske čete so včeraj s hudim naskokom začele odločilni napad na trdnjavo Bardio

Nekje v Italiji, 3. januarja. Italijansko vojno uradno poročilo št. 210 pravi: V obmejnem predelu Cirenaike se je naše topništvo postavilo v bran sovražnikovi mehanizirani in pomorskim oddelkom. Bombniki so izvedli več napadov na prednja sovražnikova oporišča in na ladje v bližini obale ter zadeli neko križarko. Druga letala so bombardirala in obstreljevala s strojnimi mehanizirane oddelke pri Bardiji in v puščavi. Vsa naša letala so se vrnila.

London, 4. jan. o. Posebni Reuterjev dopisnik Gordon Young poroča izpred Bardije:

Včeraj ob zori so avstralske čete izvedle silovit napad v južnozahodni del italijanskih obrambnih črt pred Bardijo. Ta utrjeni pas se

razteza v krogu osem kilometrov od mesta. Branilo se ga močne utrdbe, žične pregraje in protitankovski jarki. Avstralski oddelki so v naglem napadu strli italijanski odpor ter predrl zunanji pas obrambnih naprav. Zasedli so čez 40 trdnjav ter s tem zadali hud udarec obrambi Bardije na drugih predelih. S tem se je začel angleški napad na Bardijo in je bil pri prvem naskoku obrambni pas okoli nje predrt.

Pred novimi spremembami v francoski vladi Oblast naj bi prezel svet vojaške trojice

Vichy, 4. jan. m. Odstop Baudoina, bivšega francoskega zunanjega ministra, zdej ministra pri predsedniku vlade, je vzbudil veliko pozornost v vseh političnih in diplomatskih krogih. Prepričani so, da je Baudoinov odstop v zvezi z zadnjim razvojem političnih dogodkov. Po njihovem mnenju je Baudoin odstopil zato, ker je bil ta korak koristen francoski zunanji politiki, posebno z ozirom na nemško-francoske odnose. V zvezi s tem pravijo v Vichyju, da je imel zunanji minister Flandin več razgovorov z maršalom Petainom. Mislijo, da je Baudoinov

Napad je podpiralo angleško topništvo s kopnega in morja. Odpor italijanskih obkoljenih čet je vedno slabši. Iz obkoljenega mesta se ni posrečilo pobegniti niti enemu oddelku.

Avstralsci so napad na Bardijo izvedli s tanki, poleg vojnega materiala so včeraj zajeli 5000 italijanskih vojakov.

Kairo, 4. jan. Reuter. Angleško vrhovno poveljstvo na Blížnjem Vzhodu poroča:

V prejšnji noči in včeraj ves dan so angleška letala stalno bombardirala utrdbe pri Bardiji. Ugotovili so velike požare in povzročena škoda je velika. Vse to je bilo ugotovljeno s fotografiskimi posnetki. Človeških žrtev na angleški strani ni bilo, prav tako pa ni bilo sestreljeno nobeno letalo.

Ponoči je angleško letalstvo trikrat bombardiralo Bardio.

Letalsko razdejanje v Angliji in Nemčiji se nadaljuje

Nemci so ponoči rušili Liverpool, Angleži pa že tretjo noč zapovrstjo uničujejo Bremen

Berlin, 3. januarja. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoči: Včeraj so nemška letala napadla vojaške objekte ob vzhodni angleški obali ter potopila neko patrolno ladjo. V noči z 2. na 3. januarja so večji oddelki bojnih letal v maščevanje za bombardiranje Bremena napadli pristanišče in mesto Cardiff. Letala so metala bombe vseh kalibrov in opazila mnogo požarov. Britanska letala so metala bombe na dva kraja severne Nemčije in spet zadela bolnišnice in stanovanjske hiše. Ogenj je nastal tudi v nekaterih skladiščih in tovarnah, a smo ga hitro pogasili. Drugače ni nikakršne posebne škode. Vojaške stavbe niso zadete. Ubityh je pa osem oseb in 20 ranjenih. Zbili smo dve britanski letali, eno nemško letalo se pa ni vrnilo v oporišče.

London, 4. jan. o. Reuter. Že tretjo noč so angleška letala izvedla močan napad na drugo največjo nemško luko Bremen. Uradno poročajo, da so povzročili velike požare in veliko razdejanje.

Sovražna letala so izvedla snoči močan napad na neko mesto v zahodni Angliji (najbrž Liverpool). Visoko eksplozivne in zažigalne bombe so povzročile veliko požarov in zelo hude poškodbe na stavbah. Požari so bili obvladani do zore. Več ljudi je ubityh in ranjenih, vendar smrtnih žrtev niso številne. Bombe so metali tudi v drugih predelih Anglije. Povzročena škoda ni velika in tudi smrtnih žrtev ni mnogo, kolikor je dosedaj znano. London sam je imel tri nočne alarme.

69. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Hud letalski napad na Elbasan

Nekje v Italiji, 4. jan. o. 210. italijansko uradno vojno poročilo pravi o bojih v Albaniji: Na grški fronti smo napade krajevnega značaja na več osekah odločno zavrnili. Naš odločni napad je pognal v beg več sovražnikovih vojakov. Sovražnikova letala so obsula z bombami Elbasan ter povzročila nekaj žrtev med civilisti.

London, 4. jan. o. Reuter. Iz Aten poročajo, da so pri Klisuri izvedle italijanske čete dvakrat protinapad, bile pa so obakrat odbite. V drugih predelih bojišča so bil boji le krajevne značaja.

Angleško letalstvo je včeraj bombardiralo Elbasan. Vsa letala so se srečno vrnila.

Poveljstvo britanskega letalstva v Albaniji poroča, da so britanski bombniki včeraj napadli Elbasan. Napad je bil uspešen; rušile in zažigalne bombe so priletele v središče mesta in zanetile tri požare. Zadeto je neko veliko poslopje v središču mesta; poslopje je začelo goreti. Z vseh operacij so se naša letala vrnila nepoškodovana.

Grki so v južnem odseku v Albaniji prekorčili reko Bejico in da so prodrli okoli 5 kilometrov daleč. Grki se zmerom nadaljujejo operacije. Zajeli so 12 topov in 20 strojin ter ujeli okoli 500 mož. Če bodo Grki nadaljevali tako uspešno prodiranje, bodo kmalu presekali cesto iz Tepelenja v Valono. V vseh smereh si grške čete krčijo pot. Razen uspeha v južnem odseku so Grki zabeležili tudi drug uspeh z zavzetjem vasi Doberje, 29 km jugovzhodno od Berata.

Glavni poveljnik grške vojske general Papagos je za novo leto poslal dnevno povelje vojski, v katerem pravi med drugim, da so grški vojaki z dosedanjimi uspehi s slavo in častjo izpolnili svojo dolžnost, da se bodo naprej borili za veličino Grčije in se nato vrnila na svoje domove.

Avstralski vojni minister in načelnik avstralskega generalnega štaba sta dopotovala v Egipt. Vse vojskujoče se države so se v začetku sedanjega vojne slovesno obvezale, da bodo priznala civilnemu prebivalstvu, kakor jih je prosil predsednik Roosevelt. Kako pa to svoj obvezo drže, pričajo neprestani in hujši napadi na velika mesta, pri katerih trpe po vseh poročilih samo civilisti, piše »New York Herald Tribune«.

Portugalske oblasti so izgnale dopisnika londonskega lista »Times«, ker je v neki ameriški reviji napisal članek, v katerem trdi, da je nemški vpliv na Portugalskem znaten. Možno je, da se bo vojna končala leta 1941, a prav tako verjetno je, da bi se razširila še drugm, je govoril predsednik kanadske vlade Mackenzie King pred dvema dnevo.

Angleška podmornica »Thunderbold« je ob francoski atlantski obali potopila neko italijansko podmornico, ki je plula v spremstvu nemških rušilcev, poroča angleško pomorsko poveljstvo.

Posveti dr. Kulovca v Belgradu in Zagrebu

Belgrad, 4. jan. m. Po dvodnevem bivanju v Belgradu se je politični naslednik dr. Antona Korošca, dr. Franc Kulovec snoči odpeljal v Zagreb. Včeraj je imel spet več važnih političnih sestankov. Po vrnitvi ministra dr. Mihe Kreka iz Ljubljane v Belgrad, je imel dr. Kulovec najprej z njim daljši razgovor v svojem kabinetu in v poslanski zbornici. Nato sta oba obiskala finančnega ministra dr. Šuteja ter z njim govorila o vseh prejšnjih vprašanjih. Po konferenci je dr. Kulovec nadaljeval predsočnim začete razgovore s pravosodnim ministrom dr. Lazarjem Markovičem, nato je pa obiskal še belgrajškega župana Jevrema Tomiča.

V Zagrebu, kjer bo ostal danes dopoldne, bo pa dr. Kulovec imel sestanke še z drugimi člani vodstva hrvaškega narodnega gibanja.

»Tass« zanikuje Stalina

Moskva, 4. januarja. DNB: Sovjetska uradna agencija Tass je objavila naslednji uradni preklie:

Tuji tisk je objavil novico, češ da je bil dne 1. januarja v »Pravdi« ali v nekem drugem sovjetskem listu objavljen za novo leto Stalinov članek ali poslanica, v kateri se podrobno razlenuje mednarodni položaj. Agencija Tass je pooblašena zanikati to novico kot izmišljeno.

Podržavljen e oborožitvene industrije v Romuniji

Bukarešta, 4. januarja. DNB: Romunska narodna banka je dobila s posebnim zakonom pooblastilo, da kupuje delnice, ki ji naj zagotove nadzorstvo nad oboroževalno industrijo in drugimi podjetji, ki delajo za narodno obrambo. To pooblastilo je bilo izdano zato, da bi zasebna podjetja, ki delajo za državno obrambo prešla v državne roke.

Predsednik Roosevelt je poslal v Anglijo svojega najzaupnejšega sodelavca Hopkinsa, bivšega trgovskega ministra. Hopkins bo vzdrževal zvezo med Rooseveltom in Anglijo ter predsedniku točno poročal o angleških stiskah in potrebah, dokler ne bo imenovan novi ameriški poslanik v Londonu.

Na bojišču od severnega tečaja do ravnika se zdej odločuje usoda človeštva. Italija in Nemčija bosta zmagali in Anglija ne bo mogla uiti svoji usodi navzlic svoji pomorski moči. Ves italijanski narod je isto kakor fašizem, je govoril glavni tajnik italijanske fašistovske stranke Serena včeraj, ko je fašistovska stranka praznovala »Dan osvoboditve od parlamentarizma«.

O nepričakovani novoletni čestitki italijanskega kralja predsedniku Rooseveltu in o Rooseveltovem odgovoru, v katerem želi Italiji leta 1941 pravičen mir, pravijo v italijanskih uradnih krogih, da to dejanje nima nobenega posebnega pomena. Brzojavka v italijanskem tisku ni bila objavljena, ker objavljene takih pozdravov v Italiji ni običajno. Ostro pa v italijanskih uradnih krogih obsojajo poskus angleške propagande, ki hoče te pozdrave prikazati kot dokaz, da se italijanski državni poglavar ne istoveti s fašizmom in pa da Italija računa na morebitno ameriško posredovanje za premirje z Anglijo.

„Človek z bombami“ - dvojezično

»Človek z bombami« je priimek, ki so ga naši literarni in umetniški krogi dali G. Antonu Podbevškemu po njegovih prvi in edini pesniški zbirki. G. Anton Podbevšek tu pa tam preseneči našo kulturno javnost s kaka stvarjo, ki se ji lahko v tem ali onem oziru reče bomba. Tako bomba je mislil pesnik »Električne žoge«, »Crne lilije«, »Himne o carju mavričnih kač« in kar je še v njegovi bivši literaturi naslovnih čudovitosti, vreči med Slovence tudi zdaj s knjigo o mojstru Jakopiču, na povedano in bobneče oznanjano skoraj štiri dolga leta.

G. Podbevšek, čigar literarno in nazorno preteklost — n. pr. njegov svojevčasni bombastični izstop iz katoliške Cerkve — bi bilo zdaj zanimivo obnoviti, je za izid te Jakopičeve knjige aranziral pompozne manifestacije, kakršnih ni bilo deležno še nobeno resno književno ali umetniško delo.

Svet je pričakoval razodetja navzlic temu, da ga je Podbevšek n. pr. že s svojim »Groharjem« pred leti precej razočaral.

In razodetje je prišlo. Dobili smo v roke debelo knjigo, debelo zlasti po papirju, v njej malo besedila, čeprav stvar nosi na reklamnem ovitku bahati naslov »Monografija o Jakopiču«, veliko lepih posnetkov o Jakopičevih delih. Ob knjigi se torej lahko seznanimo z Jakopičem — in skoraj ravno toliko s Podbevškom. Dasi naj to delo prikazuje mojstra Jakopiča in so glavno vredno v njem Jakopičeve slike, ne podpisuje in numerira luksuznih izvodov mojstra Jakopiča, kakor bi slehernik pričakoval, temveč mojster — seveda na drugem področju — Podbevšek. Toda vse to zdaj ni važno in zanimivo.

Važno in zanimivo, dasi z nadvse žalostne strani je, da je mojster Podbevšek šel v svojih stremiljenjih tako daleč, da se nam je upal za drage

denarje in z veliko reklamo vreči v obraz dvojezično knjigo. Ne gre pri knjigi o Jakopiču za dela, kakor smo jih na umetniškem in znanstvenem področju vajeni, kjer je vsebina knjige na koncu povzeta v enem ali več svetovnih jezikih, marveč gre za čisto dvojezično knjigo, kjer je celo posvetilo visokemu pokrovitelju — celo to si drzne mojster Podbevšek — priobčeno najprej v slovenščini, potem pa v tujem jeziku. Nato je v knjigi Podbevškov uvod v slovenščini, potem v tujem jeziku, nato tisto, kar predstavlja monografijo, najprej v slovenščini, potem v tujem jeziku, vse dobesedno. Nihče ne bi ugovarjal, če bi Podbevšek izdajal in prodajal svoje monografije ali karkoli v več jezikih, to se pravi, da bi bil knjigo o Jakopiču izdal samostojno v slovenščini, potem pa v francoščini, ali nemščini, ali v ruščini, ali celo v japonsščini. Podbevšek ga je izdal in nam prodaja zdaj delo o enem prvih sodobnih slovenskih genijev — dvojezično. To dejstvo spada med najhuješe Podbevškove bombe.

Ta dvojezična bomba ni samo Podbevškova zadeva, temveč je slovenska narodna zadeva. Kako naj se tako dejanje »Človeka z bombami« označi, naj razsodi vsakdo sam. Narodna dolžnost Antona Podbevška pa je, da ta svoj drzni korak pojasni in opraviči, če ga more! Navede naj razloge, zakaj si je upal to storiti! Dolžnost naše kulturne javnosti, zlasti književnih in umetniških združenj ter listov, kamor je prvi slovenski dvojezični avtor v sedanjih časih še imel dostop, je, da Podbevšku povedo svojo slovensko besedo. Danes med Slovence ne more biti prostora za nobeno špekulacijo, tudi če se skriva pod kakršne koli umetniške ambicije. Zato je z narodnega stališča treba Podbevškovo knjigo označiti kot najžalostnejši kulturni dogodek v zadnjih letih. Beseda o izdajalstvu razumnik kaže, da tudi pri nas, žal, kmalu ne bo več prazna fraza...

Pravilnik o poslovanju občinskih prehranjevalnih uradov

Belgrad, 4. jan. j. Na temelju določil uredbe, s katero so bile uvedene občinske preskrbovalne ustanove, je bil sedaj podpisan pravilnik, ki določa podrobnosti za izvajanje prej navedenih določil.

V ravnateljstvu za prehrano se bo ustanovil poseben odsek, ki bo vodil vse posle, ki so v zvezi s obširnimi prehranjevalnimi uradi ali pa s konzumnimi obrati v industrijskih podjetjih z več kot 50 delavci. Odsek v ravnateljstvu za prehrano bo skrbel, da se bodo določila uredb pravilno izvajala, obenem pa bo sprejela prošnje za kredite posameznim prehranjevalnim uradom. Predloge za kredite bo predlagal kmetijski ministru v podpis, obenem pa pripravil vselej pogodbe za sklenjene kredite. Odsek bo skrbel tudi za redno vračanje podeljenih kreditov.

Nadzorne oblasti za prehranjevalne urade bodo vmetih bani, v vseh drugih krajih pa pristojni okrajni glavarji. Nadzorno oblast nad konzumnimi enotami v industrijskih podjetjih pa bo imela inspekcija dela. Te nadzorne oblasti bodo gledale na to, da se pravočasno in pravilno organizirajo občinski preskrbovalni uradi in bodo ob vsaki ustanovitvi novega preskrbovalnega urada obvestile direkcijo za prehrano v Belgradu, odnosno njen odsek. Prav tako bodo nadzorne oblasti potrdile pravilnike za poslovanje posameznih konzumnih enot v podjetjih. Nadzorne oblasti bodo vse delo stalno nadzirale in bodo smele v primeru potrebe imenovati tudi komisarje v občinskih prehranjevalnih uradih.

Posamezne občine morajo v pravilnem roku ustanoviti svoje preskrbovalne urade, če jim to nalaga uredba o preskrbovalnih uradih. Če bi jim za poslovanje uradov za preskrbo zmanjkalo denarja, naj zaprosijo za kredit pri ravnateljstvu za prehrano v Belgradu. Ravnateljstvu za prehrano bo treba dati za vsak podeljeni kredit potrebna pooblastila. Preskrbovalni uradi bodo prodajali živila po lastni ceni, pristevši k temu le 2% režijskih stroškov. Če pa se bo razdelitev živil izvršila preko trgovcev, konzumov in zadrugnih organizacij, pa sme občinski urad določiti način, kako bodo živila razdeljena prizadetim.

O konzumnih enotah pri industrijskih podjetjih z več kot 50 delavci pravi novi pravilnik, da

določi lastnik podjetja predsednika tega konzuma, ostale člane pa imenuje novo imenovani predsednik. Pravilnik za poslovanje izdelajo člani sami, predložiti pa ga morajo v potrditve pristojni nadzorni oblasti. Če bi v katerem podjetju bilo več kakor 1000 delavcev, potem mora priti na vsakih 1000 delavcev po ena prodajalna. Potrebni obratni kapital za poslovanje konzuma bo dalo na razpolago podjetje. V primeru, da bi v podjetju bili dve tretjini delavstva in nameščenstva že vključeni v katerem koli že obstoječem konzumu, pa v podjetju samem ni treba ustanovljati posebnega konzuma.

Če bi občine pravočasno ne ustanovile svojih preskrbovalnih uradov, bo nadzorna oblast v breme občine postavila komisarja z nalogo, da ustanovi preskrbovalni urad. Dalje določa pravilnik, da morajo podjetja, ki prihajajo pri tem v poštev, dati na razpolago brezobrestno potrebni obratni kapital in tudi potrebne poslovne prostore in prostore za skladišča za konzum brezplačno.

Občinski prehranjevalni uradi bodo morali voditi trgovske knjige in bodo smeli imeti največ 15.000 dinarjev v svoji blagajni. Kar bodo imeli več, bodo morali nalagati v podružnice Privilegirane agrarne banke, če pa teh ni, pa v Poštno hranilnico.

Na njivi jo je ustrelil z lovsko puško

Veliki senat okrožnega sodišča v Celju je razpravljal danes dopoldne pod predsedstvom s. o. s. dr. Meka Žalozirga v Lahaj pri Slogonskem v brežiškem okraju. Pred sodniki je stal 58letni prevžitar Stergar Franc, ki je 17. oktobra lani ustrelil iz sovražstva 38letno ženo Radaničovo Rozalijo.

Rozalija je bila s svojim možem na njivi. Med njimi je bilo zadnje čase napeto razmerje zaradi nekih sorodniških premoženjskih razmer. Stergar je prišel na njivo in se začel pripraviti zaradi nekega kolovoza ob njivi, kjer ni pustil voziti Radaničovo. V preprič je posegla tudi Radaničova žena in pritrčila možu, da ima pravico voziti po tej poti. Stergar se je razburil, pometil s puško in ustrelil z bližine v Radaničovo, da se je takoj zgrudila mrtva, nato pa je še streljal za Radaničovo, ki je bežal z otrokom z njive. Sreča je bila, da se puška ni sprožila, sicer bi bil mrtev tudi Radanič. Stergar se je hotel po izjavi obdolženčeve žene sam ustreliti, ni pa imel naboja. Kmalu nato se je sam prijavil orožnikom in priznal dejanje.

Pred sodniki se je zagovarjal, da ni pri pravem duševnem stanju zaradi neke hude operacije. Sodniški izvedenec je to pobijal in zatrjeval, da se Stergar dela duševno bolnega, da bi zmanjšal krivdo oziroma kazen.

Sodišče je obsodilo Stergarja na 12 let robove, na trajno izgubo državljanstva in pravice in na plačilo kazenskih stroškov in povprečne 800 din.

Ljubljanski knezoškof za zimsko pomoč

Ljubljana, 4. jan.

Cerkveni dostojanstveniki Jugoslavije so imeli snovi v okviru zimске pomoči v radiju govore, v katerih so prebivalstvu priporočali nujnost sodelovanja za zimsko pomoč najbolj revnim in najbolj potrebnim državljanom. Kot prvi je v teh govorih nastopil pred mikrofonom zagrebški nadškof dr. Stepinac. Za njim je spregovoril ljubljanski knezoškof dr. Gregorij Rožman. V svojem lepem govoru je cerkveni knez navajal citate sv. pisma, okrog katerih je spletel krščansko ljubezen do tistih, ki so pomoči v teh težkih časih res najbolj potrebni. V govoru se je zavzemal za pomoč tistih, ki trpe, posebno še, če tega niti sami niso krivi. »V vsakem ubogem in potrebnem stopa Kristus pred nas in pričakuje, da bomo v svoji živi veri skozi ubožno zunanjost siromaka in trpečega z dušnim očesom zagledali Zveličarja samega, ki stoji pred nami in našo ljubezen pomoči prosi.« Je dejal g. knezoškof. Oskrbeti je treba očetom delo s primerno plačo, da bodo lahko dostojno vzdrževali svoje družine. — Časi stiske in bede so časi za pravo krščansko ljubezen, ko moramo on zapoved, katero je Kristus dal, izpolniti: »Novo zapoved vam dam: ljubite se med seboj.« V časih sovražstva, brezupnosti, trdih src in mrzlih pogledov, v časih sebičnosti in pohlepa po imetju in oblasti more edino ljubezen nove Kristusove zapovedi izžarevati dovolj toplote, ki človeško življenje zopet ogreje kakor pomladansko sonce mraz zime.

Govor je bil povsod toplo sprejet. Žrtve za zimsko pomoč nas združujejo z Bogom in to je najvišje in najbolj zaželeno plačilo ljubezni. Bog dal, da bi besede g. knezoškofa obrodile obilen sad v korist potrebnih.

Mariborčani, darujte za zimsko pomoč!

Iz zbirke za zimsko pomoč se bodo nudile siromakim predvsem podpore v naturalijah (hrana, kurivo, obleka, obutev itd.), za delo sposobni pa bodo zaposleni pri javnih delih. Lansko zimo so samo za zaposlitev znašali izdatki od oktobra do aprila din 563.216. Razen tega se je v mestni ljudski kuhinji nudilo lansko zimo 2100 porcij brezplačne hrane. Kje so drugi izdatki? Letos potrebe naraščajo, ker so bili nekateri obrati ustavljeni oziroma obratujejo le delno in ker je draginja življenjskih potrebščin močno narasla. Ako nočemo, da nas pri vsakem koraku nadlegujejo berači, je neobhodno potrebno, da vsi, ki kolikaj zmorejo, darujejo po svojih močeh pobiralcem, ki v tem tednu pobirajo prispevke za zimsko pomoč. Vsak, ki je pri tej zbirki daroval odgovarjajoč znesek, je storil svojo dolžnost in je kot tak upravičen, da odkloni berače in jih napoti na socialno-politični urad mestne občine. Le na ta način se bodo izločili iskorističevalci, dočim bodo resnično potrebni prejeli potrebno pomoč. Mariborčani, darujte za zimsko pomoč!

Drobne izpod Konjske gore

Spet so kradli kokoši. Pred časom smo v našem listu poročali, o drzni veliki tatvini kokoši na Vrhovljah pod Prihovo. Pred nedavnim pa so posestniku Povhu Antonu v Vešeniku odnesli iz kokošnjaka šest opitanih kokoši. Orožniki so uveli preiskavo, vendar jim doslej še ni bilo mogoče odkriti, komu se je toliko zahotelo kurjega mesa.

Za revne šolske otroke so nabrali veseli svatje na gostiji pri Lazarjevih na Dobrovi pri Slov. Konjicah 300 din in jih podarili tuk. obč. upravi, ki se jim v njihovem imenu prav lepo zahvaljuje ter to stavi za zgled.

Važno opozorilo izletnikom!

V ponedeljek, 6. januarja, vozi na progi Jesenice—Ljubljana vlak št. 919 kot izletniški vlak. Z Jesenic odhaja ob 19.59 in pride v Ljubljano ob 21.50. Vlak št. 919 ima zvezo z rednimi vlaki iz gornjesavske in bohinjaške doline.

Žensko društvo v Mariboru - potrebni m za božič

Maribor, 4. jan.

Žensko društvo v Mariboru je doumelo vso težo današnjega časa in so zato njegove članice skušale lajšati gorje in bedo. Kolikor jim je pač bilo mogoče. V minulih letu se je njihovo delovanje usmerilo predvsem na socialno področje, kajti tu je bila potreba največja, sila najnujnejša in urna pomoč najpotrebnejša.

Poleti so družstvene članice nabirale po hišah odvisno obleko, ki so jo namenile najpotrebnejšim za primer evakuacije ali pa za zimsko pomoč. Ker je bila pa preji potrebna, so sedaj nabrano blago razdelile onim, ki niso imeli obleke za zimo. Seveda je bilo prej treba mnogo dela, da se je vse nabrano blago uredilo, popravilo in obnovilo. Članice so šivale, krpale, obnavljale, popravljale, iz dveh oblek je nastala ena, skorajda nova, lična. Tako so dobile nad 3000 kosov oblek in perila, vse dobro uporabno. Od tega se je razdelilo za božič takole:

1. Podpornemu društvu za revne učence in učenke je društvo podarilo okoli 300 kosov novih oblek in okoli 70 parov novih čevljev.

2. Posameznim šolam je društvo dostavilo za najrevnejše 189 kosov perila in oblek, s čimer je bilo obdarovanih 63 otrok.

3. Društvo je nadalje obdarovalo iz te zaloge še 104 družine, kjer je vladala največja beda in pomanjkanje, razdeljenih je bilo med njih 1083 kosov perila in obleke in pa za 1730 dinarjev raznih živil.

4. Ob bitoljski nesreči se je društvo spomnilo najrevnejše matere v Bitolju in ji preko bitoljske mestne občine nakazalo 500 dinarjev. Nekaj stvari ima društvo še na zalogi. Te so namenjena onim množičnim družinam, ki so sicer zelo potrebne, pa zaradi svoje nevoljivosti in tenkočutnosti ne obešajo svoje revščine na veliki zvon in zato doslej niso prejele še nikake podpore.

Taka je bilanca dela v minulih letu. Potrebno je še mnogo, zato bo društvo nadaljevalo s svojim delom v tem pravcu tudi v bodoče. Vse one, ki imajo kaj primerne obleke in perila, pa prosijo, naj ne odrežejo svoje pomoči, če poteka članica Ženskega društva na njihova vrata.

Poberežje pri Mariboru

V nedeljo, dne 29. decembra 1940 je umrl pri nas obče spoštovani in ugledni G. Smirmaul Jožef. Rajni je bil zelo umen gospodar in je imel svoje posestvo vzorno urejeno. Za vse, ki so se zatekli k njemu po nasvete, ali prosili kaj drugega — je bil prava dobrčina. Z ženo je vzgojil svojo številno družino v strogo katoliškem duhu. Njegovi sinovi sodelujejo pri FO in Prosvetnem društvu že od vsega početka, hčerke pa pri Marijinih družbenicah. V njegovo hišo so zahajali sami katoliški in nabožni časopisi. Sovražnika na Poberežju zaradi svojega blagega značaja gotovo ni imel. Nepregledne vrste moč in žena so ga na starega leta dan spremljali iz hiše žalosti k zadnjemu počivališču. Prihitei so številni gasilci, katerih velik podpornik je rajni bil, magdalenski svečarji z novo zastavo, člani FO v krojih so tvorili častno stražo, člani Prosvetnega društva, Kršč. ženska zveza z zastavo, zastopniki občinskega odbora z županom na čelu in še mnogi drugi. Pet gg. duhovnikov ga je spremljalo na njegovi zadnji poti, ob grobu pa se je od rajnega gospoda Smirmaula poslovil g. dr. Meško, ki je vodil tudi pogrebne obrede. Z v srce segaajoči besedami se mu je zahvalil za vsa njegova dobra dela, predvsem v odboru za zidanje nove župne cerkve sv. Magdalene. Njegovi preostali pa bodo našli tolažbo v presv. srcu Jezusovem, kateremu je bila njegova hiša posvečena. Naj bo rajnemu g. Smirmaulu domača Slovenska zemlja lahka, preostalim pa naše iskreno sožalje.

Kino Matica Predstave ob 16, 19. Radi izredne dolžine filma zadnja predstava ob **21.15**

Telefon 22-41 Produkcija: WARNER BROSS

ŽENA S TROJNIM ŽIVLJENJEM

BETTE DAVIS CHARLES BOYER

Umetnika, kakršnih filmsko platno še ni videlo, nedosegljiva interpretatorja najsubtilnejših, najprezresljivejših človeških duš in značajev **prvič kot igralski par!**

NA ZAPOVED KRALJICE...

FILMSKI ROMAN

Siti so bili že tega večnega potikanja po nezdravih močvarah, kjer so prežali skrčiti Tyronejevi vojak, ki so jih napadali prav takrat, ko so se najmanj nadejali.

Marsikdo je v teh nezlatih, pa sitnih praških, izgubil že tega in onega svojega prijatelja... in je začel natihem razmišljati o usodi, ki nemara čaka tudi njega, če se bo še kaj dolgo vlekla ta kazenska vojna...

Nič čudnega če so vojniki skrivaj godrnjali in se pritoževali.

Pa seveda le, kadar so bili sami med seboj, in so vedeli, da njihovo godrnjanje in zabavljanje ne bo moglo priti na napadna usesa ter jim prinesiti nezaželenega in hudega presenečenja...

Sicer pa so bili tiho, kajti Essex je znal kaznovati neumljeno in neprizanesljivo kakor noben drugi vojskovodja, pod katerim so kdaj služili.

Tako so potekali tedni in meseci. Essex je becenel. Njegove izgube so rasle iz dneva v dan, nadomestila pa ni bilo.

In Elizabeta se ni hotela oglašati.

Razpoloženje med njegovimi vojaki je postajalo čedalje slabše.

Povrhu pa so tudi Tyronejevi ljudje bili iz dneva v dan predrznejši.

Končno je nekega jutra, ko je tudi sam Essex uvidel, da tako nikakor ne more reje stvari iti več naprej, pripel valendarle težko pričakovani glasnik iz Londona, Elizabetin sel.

Toda ta glasnik je prinesel samo neki službeni akt.

Ves besec ga je Essex zgrabil za vrat:

»Ali je to vse? Ali mi nisi prinesel nikakršnega pisma od kraljice Elizabete? Govori, če ne, bo po tebi!«

Glasnik pa je dejal:

»Samo to mi je dal sir Cecil!« Essex ga je silovito stienil in bi ga bil zadavil, če se ne bi vmesak drugi.

Potem pa je zarjul nanj: »Lažeš! Govori, kdo te je podkupil? Povej mi pri prici, če ne, te ubijem!« Njegovi poveljniki so se vmesak. Essex je končno glasnika le izpustil ter je nato na glas prebral akt, ki ga je dobil iz Londona.

V aktu so stale naslednje besede: »Lord Essex bo razpustil vojsko in se vdall!«

Na ves glas je bled od jeze zarjul: »Jaz da se moram vrniti in se vdati! Ali ste slišali? Ali se ji je zmešalo? Mar je v skrivni zvezi s Tyronejem? Onemogočila mi je bojevanje. Zdej, ko sem prav blizu zmage, pa naj se vdam tem strahopetnim upornikom!«

Neki poveljnik ga opomni: »Ona je kraljica!«

Essex pa divje odvrne: »Jaz pa njen podanik! Vem!«

ln še doda: »Toda jaz sem možki, tudi močič! Dobro! Naj bo vse pripravljeno! Še nočoj se odpravimo na pot...«

Nekdo iz spremstva je vprašal: »V London?«

Essex pa mu mirno odgovori: »Ne, uničit gremo Tyroneja.«

Bil je ogorčen, ker mu Elizabeta ni hotela odgovoriti na njegova nezna, s samim žaljubljenimi, ognjevitimi izjavami preplavljena pisma.

Jezen pa je bil tudi zato, ker mu Elizabeta ni hotela na bojišče poslati okrepitve.

Zdej se je odločil, ga bo postavil vse na kocko:

Dokazal ji bo kljub vsem zapretam, ki se mu postavljajo na pot, da je sposoben zmagati tudi brez slednje njene pomoči...

Ubogemu Essexu ee se sanjalo ni, da je žrtev podlega spletkarjenja.

Njegovi sovražniki na dvoru med njegovo odsotnostjo niso mirovali.

Pomagali pa so si povsem preprosto. Spretno so prepričili, da bi bila njegova pisma mogla priti do Elizabete, Elizabetina pa do njega. Oboja pisma so prestrezali, jih prebirali ter se zabavali nad njihovo vsebino. Podlost teh ljudi ni poznala nobenih meja. Početje pa ee jim je zdelo posebno varno — saj so vedeli, da jim ne grozi nič, pač pa da bodo zanesljivo dosegli to, za kar so se trudili:

Elizabeta bo menila, da je Essex pozabil naboja in se bo dokončno razjezila nad njim, Essex pa bo pobesnel ter v svoji jezi napravil nepremisljenost, ki ga bo prav gotovo veljala glave, — zlasti še zdaj, ko bo Elizabeta itak že zaradi njegovega molka razžaljena v dno srca!

Njihov peklenski načrt ni mogel spodleti.

Šlo pa jim je vse kakor so si želeli. V tej njihovi ogabni, potuhojeni in podli zaroti pa jim je nevede pomagala tudi ljubosumna, v Essexu do ušes zaljubljena lady Penelopa.

Raleighu in Cecilu, ki eta dobro vedela za to njeno slabost, ni bilo niti treba dolgo govoriti.

Lady Penelope zato ni bilo govorniti, naj kraljici ee daje pisem.

Ubožica je mislila, da si bo na ta način končno le pridobila legepa fanta — potem ko se bo njegovo razmerje do kraljice ohladilo.

Kakšna abotna misel!

Prekasno je revica uvidela, da je postala le žrtev, pa strašno orožje v rokah izprijenecov in hudobnežev.

V svojem obupu je sklenila, da bo vse priznala kraljici Elizabeti.

Vedela je, da bi jo to utegnilo končno veljati tudi glavo.

Toda žustvo pravicoosti in pštenosti je nazadnje pri njej vendarle zmagalo nad ljubosumnostjo.

In odpravila se je h kraljici.

Na dvorišču pa eta jo srečala Raleigh in Cecil.

V svoji naivnosti jima je začela ostro očitati, da eta jo bila prevarila, in končno jima tudi pove, kaj namerava storiti.

Sebe bo izdala, obtožila pa bo tudi njiju.

Onadva pa eta ji odgovorila:

»Pa Vaši dokazi? Kje pa jih imate? Kraljica je dala pisma Vam, da jih pošljete naprej! Če jih Essex ni dobil, potem bo kraljica brez dvoma naglo ugonila, za kaj pri vsej tej zadevi prav za prav gre. Saj menda že ve, da ste zaljubljeni v Essexu, ali ne? Ta reč ee Vam prav gotovo ne bo obneslo, verjemite!«

(Dalje sledi.)

Od tu in tam

560 milijonov dinarjev znaša proračun belgrajske občine za prihodnje proračunsko leto in je za 135 milijonov višji od lanskega. Mestne davščine se ne bodo povisale razen občinske doklade, ki se je dvignila od 20% do 30%.

Proračun hrvaške banovine je s 1. januarjem stopil v veljavo. Znaša 1 milijardo 827 milijonov in 372.000 dinarjev. Proračun je mnogo večji kakor lanski, vendar pa je v njem doseženo ravnotežje med osebnimi izdatki in materialnimi, tako da je vsakih po 50%. Osebnimi izdatki so se povečali zaradi povišanja plač nižjim državnim uslužbencem in zaradi večjih potreb prosvete. Posebne velike zneske bo banovina žrtvovala za kmečko prosveto, za kmetijske in podobne gospodarske ustanove. Za večja javna in investicijska dela bo banovina najela posojila. Tako misli najeti 50 milijonov dinarjev za zgraditev več ljudskih šol, 30 milijonov za srednješolska poslopja, za univerzo 40 milijonov, za dijaške domove 10 milijonov itd. Za elektrifikacijo podeljela bo porabila banska oblast 70 milijonov dinarjev. Obenem ima v finančnem zakonu hrvaški ban pooblastilo, da lahko izda posebne blagajniške zapise v znesku 500 milijonov dinarjev. Ta znesek bi porabili za velika javna dela. Splošni banovski davki so povečani od 25% na 50%. Razen tega so za malenkost zvišani nekateri drugi davki. Povečane izdatke bodo pokrili z višjimi dohodki, ker je zaradi sedanjih razmer osnova za odmero davkov postala avtomatično višja. Od vseh oddelkov banske oblasti bo največ porabil prosvetni oddelek, in sicer skoraj 453 milijonov dinarjev.

V spomin predsednice Kola srbskih sester, pokojne Mirke Grujić, ki je bila tudi dvorna dama kraljice Marije, je bila v Belgradu svečanost, katere so se udeležila skoraj vsa srbska dobrodelna in prosvetna društva. Nastopilo je mnogo govornikov, med njimi tudi znani srbski učenjak Slobodan Jovanović, ki je govoril v imenu Srbskega kulturnega kluba.

Svojevrstni junak je bila Mita Stanković iz Ristovca v Južni Srbiji v časih, ko so Turki še gospodovali nad rajo in so kačaki strahovali srbski narod in ga na vse načine mučili in iztrebljali. Po osvoboditvi Vranja izpod turške oblasti so začeli Turki v ostalih še podjarmljenih delih divjati, posebno pa so kačaki pobijali Srbe. Tako se nekoč noč prišli napast tudi hišo Mita Stankovića. Mož je bil kovač in si je prejel na skrivaj naredil puško. Sklenil je, da se bo postavil razbojnikom v bran. V svetli noči je skrit blizu hiše postrelil deset kačakov, nakar so vsi ostali pobegnili in odnesli s seboj nekaj mrtvih tovarišev. Da ga pa turške oblasti ne bi preganjale, je nesel Stanković preostala trupla razbojnikov zakopat na njivo. Ostali Srbi so za to vedeli, niso ga pa izdali. Nazadnje je bil le poklican pred turško sodišče in bil oproščen, ker mu umorov niso mogli dokazati. Da bi pa maščevanju ušel, je pobegnil v Srbijo in od tam se je vrnil v rojstni kraj šele po končani balkanski vojni. Našel je svoj dom ves v razvalinah. Danes živi ta redko junaki mož v samoti. Lani je dopolnil devetdeset let.

Znani voditelj vojniških avtonomistov dr. Duda Bošković, ki je bil med prvaki samostojne demokratične stranke, je sklenil izstopiti iz stranke. Tako poroča novosadski dnevnik »Dan«, ki pravi, da je dr. Bošković o svojem izstopu iz SDS pisno obvestil predsednika stranke SDS ministrar dr. Budisavljevića in podpredsednika vlade dr. Mačka, ki sta predsednika koalicije KDK, sestavljene iz SDS in HSS. Kaj je privedlo dr. Boškovića do izstopa iz stranke, pa novosadski list ničesar ne pove. Po vsej verjetnosti mu ni bilo po godu, da samostojna demokratična stranka ni bila preveč naklonjena njegovim avtonomističnim težnjam.

Dva veletrgovca, ki sta skrivala doma olje, odjemalcem pa govorila, da ga nimata, sta bila obsojena pred sodiščem v Gornjem Milanovcu. Veletrgovca Marinkovič in Ilić sta bila zaradi prikrivanja olja ovadena in preiskava je ugotovila, da je bila ovađava upravičena. Našli so pri njiju 60 sodov olja. Sodišče ju je zato obsojilo vsakega na 40 dni zaporu in na po 30.000 dinarjev denarne kazni. Ovdatelj je dobil 10% kazni za nagrado.

Zelo zanimiv spor se obravnava pred belgrajskim sodiščem. Glavna zveza kmetijskih zadrug toži podjetnika Dimitrija Markovića za prevaro in utajo, češ da je utajil vse delnice mesne industrije v Sidu. Glavna zveza in Markovič sta skupaj sodelovala dolga leta in imela vsak po polovico delnic od mestne industrije v Zaprešiću. Pozneje so jima bile ponudene v odkup vse delnice industrije v Sidu. Sklenjeno je bilo, da bo Markovič odkupil delnice od neke italijanske družbe in da bo dal polovico Zvezi kmetijskih zadrug. Zveza mu je plačala pol milijona za svojo polovico delnic, toda v štirih letih od Markovića delnic ni dobila. Zato ga je sedaj tožila za prevaro in utajo, kajti Markovič je vse delnice pozneje založil v neki banki za pokrpite svojega dolga. Markovič trdi, da ni podpisal z Zvezo nobene pogodbe o delnicah, večina zaslišanih prič pa trdi, da je dogovor obstajal. Zveza srbskih kmetijskih zadrug, katero vodi bivši minister Voja Gjorgjević, toži Markovića za delnice in še za odškodnino deset in pol milijona dinarjev. Proces bo trajal še nekaj dni.

Prve podpore iz zbirki Zimske pomoči so začeli deliti v Skoplju. Okrog 300 revnih družin bo skozi zimske mesece dobivalo stalno podporo. Na vsakega člana družine pride po pet kilogramov koruzne moke, dva in pol kilograma pšenične moke, kilogram čebule, dva kilograma krompirja in v denarju na dva člana po 50 din, za tri člane 60, za štiri 80, za pet članov 100 dinarjev in za šest članov 120 dinarjev. Razen tega bo dobila vsaka družina še po pol metra drv. Dozdaj je Zimska pomoč v Skoplju zbrala nekaj manj kakor milijon dinarjev za siromake.

Zaradi naglega topljenja snega so začele reke naraščati. Posebno iz vrbske banovine javljajo, da so vse reke visoko narasle in bodo še bolj, ker je nekaj dni deževalo. Tudi Sava narašča, posebno pa Kolpa, ki se je dvignila že za šest in pol metra nad normalo. Prav tako postajajo nevarne reke v Severni Srbiji. Poplav pa reke še nikjer niso povzročile.

Velike spremembe bodo izvedene v občinskem svetu v Subotici. Doslej je bil župan dr. Lipozenčić, katerega pa so Hrvatje dolžili narodne nezvestobe in so ga pri vsaki priložnosti napadali. Krizo je povzročil odstop podžupana dr. Miladinovića. Kakor javljajo hrvaški časopisi, bo za novega župana imenovan Hrvat Bunjevac, za prvega podžupana Srb in za drugega podžupana Madžar.

Drugi tir k železnici Zagreb—Novo selo so začeli polagati pred kratkim. Imenovana železniška proga je zelo obremenjena, saj grede po njej vlaki proti Koprivnici, Bjelovaru in Osijeku, delno pa tudi proti Belgradu. Drugi tir polagajo istočasno na treh odsekih proge, obenem pa imenjujejo tračnice na starem tiru. Kdaj neki pa bo Slovenija dobila drugi tira na mnogo bolj obteženi in važnejši progji Zidani most—Zagreb?

Soglasna sodba vseh, ki so videli film:

najlepše filmsko delo sezone!

Predstava danes ob 16. in 21. uri, v nedeljo in na praznik ob 10.30 dop. (znižane cene) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO UNION, tel. 22-21

BALALAJKA

Zaradi stalnega preogromnega navala pri blagajni, se do preklica tel. naročila ne morejo sprejemati!

Razprava o uvedbi vrhovnega urada za uravnavanje gospodarstva

Belgrad, 4. jan. m. Po vrnitvi pomočnika trgovskega ministra Sava Obradovića iz Ljubljane in Zagreba, kjer je imel razgovore s pristojnimi osebnostmi zaradi prehrane, je bil večer v Belgradu sestanek, ki so se ga udeležili zastopniki trgovskega ministarstva, banovine Hrvatske, Prizada, ravnateljstva za zunanjo trgovino, ravnateljstva za prehrano in pooblaščenih gospodarskih družb iz Zagreba. Na sestanku so preračevali celo vrsto vprašanj, ki so v zvezi s prehrano in preskrbo prebivalstva v živili. Glavni predmet večerajšnje konference pa je bilo vprašanje organizacije vrhovne uprave za diriganje, in sicer za vsa država. V-

rhovno upravo bi vodil vrhovni komisar za prehrano in preskrbo. Z njim bi sodelovale vrhovne gospodarske organizacije, prav tako pa tudi izvršilne oblasti. Vrhovni komisar bi mel široka pooblastila za izvedbo ukrepov, ki so potrebni za zagotovitev zadostnih količin živil in njihovo pravično razdelitev. Poslovni organi vrhovne uprave bi bili Prizad, Pogod in Prevod.

Razen tega so na večerajšnjem sestanku razpravljali o razširitvi že do zdaj izdanih ukrepov za zagotovitev prehrane. Tako je bilo zlasti govora o tem, da se prisilni odkup pšenice razširi na vse kraje v državi.

Žalosten dogodek na Proseniškem pri St. Juriju

Vinjeni oče se je obesil v pričlo otrok, ki se ga niso upali rešiti

Celje, 3. jan.

V Proseniškem pri St. Juriju ob j. ž. se je dogodil žalosten primer, ki ponovno priča, kakšen sovražnik našega naroda je alkohol. 34 letni Jager Anton, oče šestih nepreskrbljenih otrok, od katerih je najmlajši star 18 mesecev, najstarejši pa 14 let, je popaval in se močno vinjen vrnil domov. Doma je začel pretepavati ženo in otroke. V besnosti je zagrabil sekuro in grozil, da bo vse po-

bil. Uboga žena in otroci so komaj zbežali. Ko vinjeni možki ni mogel najti žene, ki se je skrila v bližnjem gozdu, se je vrnil domov in se obesil. Otroci so videli, kako si je oče nadel vrvi okoli vratu in se obesil, vendar so se ga tako bali, da se mu niso upali približevati. Začeli so kričati na pomoč. Ko so pritekli žena in sosedi, je bilo že prepozno, kajti Jager je bil že mrtev.

Ljubljana od včera do danes

Ze včera jutraj je pričelo pomalem snežiti. Naletavanje snega pa ni trajalo ves dan, ampak je od časa do časa prenehalo. Zdelo se je, da sneg silil izpod neba, da pa ne more in ne more na tla. Večkrat na dan se je ponujal. Sele proti sedmi večerni uri je začelo snežiti tako, kakor za zimo mora. Sneg je bil droben, ča zapadni, kakor pravijo. Snežilo je potem do kake polnoči. Zatem je prenehalo. Okrog petih davi pa je spet pričelo. In sedaj sneži v drobnih kosmičih. Ze sedaj je zapadlo toliko snega, da bodo najskromnejši smučarji le prišli na svoj račun. Kakor pa vse kaže, snežiti ne bo prenehalo tako kmalu, saj je nebo svito. Če bo snežilo samo še danes ves dan, pa bo za nedeljo in za praznik sv. Treh kraljev dovolj dobrega in suhega snega. Tudi podlaga ima sedanjí sneg dobro. Travniki in gozdovi bodo oživil. Smučine se bodo krizale na vseh koncih in krajih s smučinami. Hrib in dol bo odmeval veselo ga smeha in vriskanja. Vlaki bodo spet nabito polni tistih smučarjev, ki so malo težji in žepih in ki rajši pohite na Gorenjski v planinski raj, da se tam naužijejo zimskih krasot. Dolge kolone se bodo ob nedeljskih večerih vračale z glavnega kolodvora na svoje domove, kolone veselih smučarjev, ki so preživljali nedeljo za nedeljo v zdravi prirodi. — Tudi za smučarje se bodo začeli, že jutri morda, veseli dnevi. Dijaki pa bodo morali kar »na veliko smučati«, če bodo hoteli nadoknaditi to, kar so izgubili, ko ni bilo snega.

V pomoč revnim jetičnim bolnikom in njih družinam

Protijetična zveza v Ljubljani je prosila vse svoje krajevne edince, naj ustanove posebne sklade za socialno pomoč revnim jetičnim bolnikom in njihovim družinam. Ta sklad naj bi bil v prvi vrsti namenjen članom in družinam, da se s podeljeno podporo prepreči predčasni odhod iz zdravilišča oziroma bolnišnice in da se na bolnikovem domu samem izboljšajo prehranjevalne in zdravstvene razmere. Zveza je za prvo potrebo zaradi ustanovitve teh skladov podprla krajevne edince na se- dežih protijetičnih dispanzerjev z zneskom 49.000 dinarjev. Nadaljna denarna sredstva pa bo Zveza zbirala iz dohodkov vsakoletnega protijetičnega tedna, posebnih prireditelj in daril. Podpore se bodo dovoljevale samo družinam in poedincem ob sodelovanju s pristojnim dispanzerjem, ki bo pred- stotno potrebno podpre tudi z zdravniškega stališča, in sicer samo za čas nesposobnosti za delo ter samo v primeru dokazane potrebe, kar bo potrdila pristojna občinska uprava, krajevna protijetična liga sama, župnijski urad itd.

Ker so denarna sredstva tako posameznih krajevnih protijetičnih lig, kakor tudi Protijetične zveze omejena, se Protijetična zveza obrača na slovensko javnost z nujno prošnjo, naj po svojih močeh prispeva za te sklade, da se na ta način okrepí protijetično skrbstvo ter omili beda številnih naših jetičnih bolnikov. Nujno potrebno je, da se v tekočem letu protijetično skrbstvo čim bolj poglobi in da posamezne edince Protijetične zveze razpredejo mrežo svojega delovanja do zadnjega gorskega naselja.

Bolj kot kdaj prej moramo vprav v sedanjih težkih časih, ko ne vemo, kaj nam prinese jutrišnjí dan, skrbeti za zdravje naroda, ki bo moral dati iz sebe vse, kar boste zahtevala od njega kralj in država. Za vsak, tudi najmanjši prispevek, ki naj se nakaže na ček, račun št. 15.531, bodo naši revni jetični bolniki, ki s tem trkajo na plemenita srca, globoko hvaležni.

Sv. Trije kralji

Se precej dni je bilo do sv. Treh kraljev, pa si vendarle lahko srečeval, posebno v večernih urah, po ulicah številne »Tri kralje«. Gašpar, Miha in Boltežar, vsak po svoje napravljen. Njih obleka ni bila razkošna, kakor tista pravih sv. Treh kraljev. Tudi se »trije kralje« po ljubljanskih ulicah razlikujejo precej po svojih oblekah. Eni več »dajo« na dostojanstvo tistih, ki jih zastopajo, kakor drugi. Eni tudi morejo biti lepše oblečeni, kakor drugi. Vsa le ne more dobiti doma rdeč

Naročniki »Slov. doma«! — Še danes in jutri imate čas,

da se naročite na »Slovenček koledar« za 18 din!

Pridobite novih naročnikov

na »Slovenski dom«; tudi novi naročniki »Slov. doma« lahko dobe »Slovenček koledar« za 18 din!

Vremensko poročilo

Kraj	Barometar	skop stanje	Temperatura v C°		Relativna vlaga v %	Oblačnost od 0-100	Veter (smernost, jakost)	Padavine	
			noč	dnev				m/m	vrsta
Ljubljana	757,9	1,0	-1,2	9,4	10	0	—	—	sneg
Maribor	759,9	2,0	-3,0	9,0	10	W ₁	20,0	—	sneg
Zagreb	752,7	1,0	0,0	9,0	10	E ₁	2,0	—	sneg
Belgrad	754,7	6,0	4,0	9,0	10	NE ₆	—	—	—
Sarajevo	751,9	10,0	7,0	6,0	5	S ₆	—	—	—
Vis	749,5	10,0	9,0	7,0	1	SE ₆	—	—	—
Split	743,6	14,0	11,0	8,0	6	NE ₆	1,0	—	dež
Kumbar	748,8	16,0	13,0	8,0	10	SE ₆	1,0	—	dež
Zirje	748,4	14,0	12,0	8,0	7	SE ₇	18,0	—	dež
Dobrovnih	752,4	15,0	12,0	7,0	10	NE₆	4,0	—	dež

Vremenska napoved: Oblačno in zmerno hladno vreme, sicer brez bistvenih sprememb sedanjega vremena. — Najnižja temperatura na letališču je —2,0 stopinj C.

Koledar

Danes, sobota, 4. januarja: Tit, škof.
Nedelja, 5. januarja: Ime Jezusovo.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccolli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; mr. Gartus, Moste-Zaloška c. 47.

Združenje gledaliških igralcev v Ljubljani in Ljubljanska filharmonija priredita v petek 10. januarja 1941 v Operi veliko Akademijo za zimsko pomoč. Na Akademiji bodo sodelovali odlični člani Drame in Opere: M. Danilova, S. Jan, F. Lipah, M. Saričeva, M. Dolničar, I. Franci, V. Heybalkova, S. Ivančičeva, M. Kogejeva, F. Lupša, B. Popov, E. Moharjeva in B. Pilato. Sodeluje tudi celokupna Ljubljanska filharmonija pod vodstvom D. Zebreta in ves operni zbor. Pri klavirju gg. Neflat, Simoniti, Štritar, dr. Švara. S to akademijo želita omenjeni organizaciji prispevati pri olajšanju težkih prilik našim najrevnejšim in vabita občinstvo, da se je udeleži v čim večjem številu.

Gledališka družina trnovskega prosvetnega društva ponovi na praznik sv. Treh kraljev, dne 6. januarja 1941 ob 8. uri zvečer »Schönherrijero drama« »Otroška tragedija«. Delo samo je po svoji vsebinski vrednosti in življenju otrok, kakor ga razkriva, vredno obiska. Pa tudi igralec za svoje lepo in doгідno podajanje zasluži razprodano dvorano.

Peterčkove poslednje sanje je naslov priljubljene božični igri, ki jo bo uprizoril Rokodelski oder jutri ob petih popoldne. Vstopnice se bodo dobivale v predprodaji jutri od 10. do 12. in od 4. do 5. ure v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12.

Uprava kina Unionsa sporoča, da zaradi preogromnega navala občinstva pri filmu Balalajka do preklica ne more sprejemati nobenih telefonskih naročil vstopnic. Občinstvo se naproša, da si nabavi potrebne vstopnice osebno pri blagajni, po možnosti v predprodaji. Predprodaja vstopnic se vrši dnevno od 11. do 12. ure popoldne in popoldne od 3. ure naprej.

Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske bo imel prihodnji skupni pevski vaj in sicer v nedeljo 5. t. m. ob 10. uri popoldne in v torek dne 7. t. m. ob 20. uri zvečer. Vaje bo vodil ravnatelj Polič.

Na šoli Glasbene Matice se vrši redni pouk od 3. t. m. dalje.

Darujte za starološki »Dom slepih«

zavod za odrasle slepe!

Cekovni račun št. 14.672 - »Dom slepih«, Ljubljana

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 svečer

Sobota, 4. januarja: »Ljubim te«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Nedelja, 5. januarja, ob 15: »Snežuljičica«. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Romeo in Julija«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 6. jan. ob 15: »Princeska in pastirček«. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Cigani. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

OPERA — začetek ob 8 svečer

Sobota, 4. jan.: »Sabska kraljica«. Prem. abonma Gostovanje tenistka Josipa Gostiča, člana zagrebške Opere.

Nedelja, 5. jan. ob 15: »Angel v avtom.« Mladinska opera. Predstava na korist Zimske pomoči. Cene od 30 din navzdol.

— Ob 20: »Traviata«. Gostovanje sopranistinja Zlate Gjungenčeve, članice belgrajske opere.

Ponedeljek, 6. jan.: ob 15: »Madame Butterfly«. Izven. Gostovanje Zlate Gjungenčeve.

— Ob 20: »Vesela žene windsorске«. Izven.

Mariborsko gledališče

Sobota, 4. januarja ob 20. uri »Ljubim te«. Red B. Gostovanje članov zagrebškega gledališča.

Nedelja, 5. januarja ob 15. uri »Habakuk«. — Ob 20. uri »Cigan baron«. (Za zimsko pomoč).

Ponedeljek, 6. januarja ob 15. uri »Na dnus«. Znižane cene. — Ob 20. uri »Habakuk«.

Za zimsko pomoč se vrše po vsej državi v nedeljo 5. t. m. dobrodelne predstave. V Mariboru se uprizori v to svrhu Strausova klasična opera »Cigan baron«. Radi dobrodelnega namena bodi gledališče razprodano.

RADIO

Program radio Ljubljana

Nedelja, 5. januarja: 8. Jutranji pozdrav. 8.15 Veseli godci. 9. Napovedi, poročila. 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45 Verski govor (p. dr. Gvido Rant). 10. A. Dvorak: Rusalka, fantazija po operi (plošče). 10.15 Koncert Delavškega glasbenega društva. 11. Koncert, Sodelujejo: ga. Ivanka Ribičeva, g. Vekoslav Janko, člana ljublj. opere in Rad. orkester. Dirigent D. M. Sijanec. 12.30 Objave. 13. Napovedi, 13.02 Po željah — kar imamo, to vam damo (plošče) do 14.30 16.30 Tisk ZFO (g. prof. Franc Jesenovec). 17. Kmet. ura: Gospodarska navodila in tržna poročila. 17.30 Domač spored (Rad. orkester). 19. Napovedi, poročila. 19.30 1. Govor ministra za soc. politiko za zimsko pomoč. 2. Franč. cerkveni zbor. 20.30: Citraški trio iz Trbovelj. 21.15 Crieg: Prva in druga suita iz Peer Gynt (plošče). 22. Napovedi, poročila. 22.15 Mandolina in kitara (gg. M. Antunović, N. Novak). Konec ob 23. uri.

Nemci o svojih uspehih v drugem polletju 1940

Na Anglijo so zmetali 4300 vagonov eksplozivnih in 60 vagonov zažigalnih bomb. Skupno je to približno 110 vlakov po 40 desettonskih vagonov

Vrhovno poveljstvo nemške vojske podaja pregled nemških vojaških nastopov in uspehov nemškega orožja v drugem polletju 1940. Med drugim navaja naslednje:

Leto 1940 je bilo leto nemških zmag. Ker so Angleži poskušali te edinstvene uspehe nemške oborožene sile najprej zanikati, nato jih pa vsaj zmanjšati, so vprav zato njihova poročila izgubila vso svojo verodostojnost. Na konec koncev so morali priznati, da je Nemčija preprečila zaporo in da je svoja oporišča razširila na prostor ob severnem morju ter da se je nemška vojaška sila vsidrala povsod od Severnega trčja po do španske meje, od koder lahko zadaja smrtno udarce Angliji.

Po premirju s Francijo so se začele priprave za boj proti Angliji. Medtem ko so divizije nemške vojske postopno zavzele vso francosko atlantsko obalo do španske meje, čistile Maginotovo črto in preštevale nepregledni vojni plen, sta se vojna mornarica in letalstvo pripravljala na boj proti Angliji. Italijanska vojska je istočasno zaposlila močnejše britanske oborožene sile. Nemška vojaška sila je imela nalogo, da na ozemlju od obale Severnega morja pa vse do Biskajskega zaliva obnovi in utrdi deloma uničene pristaniške naprave in postavi nove baterije. Po nevarnem čiščenju in zavarovanju ozemlja pred obalo so lahke pomorske sile takoj prešle v napad. Njihove poteze so bile izvedene zelo hrabro in so jih privedle prav to britanske obale.

Izgube na angleški strani

Poseben uspeh so dosegle pomorske sile v čezmorskih vodah. Nemške ladje so sprejele borbo in iz njih šle zmagovito in pripravljene za nadaljnje podvige, medtem ko je sovražnik imel težke izgube. Nemški letalci so potopili 12 rušilcev, 3 podmornic, 9 pomožnih križark, tri torpedovke in 63 manjših vojnih ladij. Skupno je bilo potopljeno za 190.000 ton sovražnikovega vojnega brodogoja. Še težje izgube je utrpela britanska trgovska mornarica. Ob sodelovanju z italijanskimi podmornicami so nemške podmornice dosegale vedno večje uspehe. Razen tega so v čezmorskih vodah zaplenjene sovražnikove ladje prišle v nemške roke. Povrh so nemški bombniki neutrudljivo s svojimi napadi na britanske konvoje in posamezne ladje prizadejali težke izgube sovražniku. Od Islandije pa do severne afriške obale nadzorujejo nemški opazovalci atlantski zračni prostor in s svojo poročevalsko službo olajšujejo nalogo podmornic. Od 25. junija pa do konca leta so Angleži zaradi delovanja nemške vojne mornarice izgubili za 3,2 milijona ton trgovskega brodogoja, zaradi delovanja letalstva pa 0,7 milijona ton, t. j. 3,9 milijona ton. Pri tem niso vsi uspehi položeni min. Poleg tega je bila povzročena sovražniku velika škoda s tem, da je bilo poškodovanih 264 njegovih trgovskih ladij z več ko 2 milijonoma ton.

... na naši strani

Ta uspeh je bil dosežen z razmeroma majhnimi izgubami nemške vojne mornarice, ki je od

25. junija do konca leta izgubila 3 rušilce, 5 minolovcev, 8 podmornic in 12 manjših vojnih ladij. Del izgubljenih vojnih ladij se je posrečilo rešiti in je sedaj spet v službi. Sicer pa smo izgube nadomestili z gradnjo novih ladij, tako da vojna mornarica še vedno razpolaga s celotno svojo močjo.

Z uporabo vseh sredstev, ki jih je imelo na razpolago, je nemško letalstvo po bojih v Franciji hitro končalo s pripravami za osredotočen napad na Veliko Britanijo. Maja so britanske letalske sile začele ponoči neprenehoma napadati nemško ozemlje.

Nemci so začeli vračati 8. avgusta

Od tedaj so skupine nemških bombnikov in lovskih letal izvedle več ko 139 obsežnejših napadov in zmetala na stotine tisočev kilogramov bomb. Prvi napad na britansko prestolnico je bil izvršen šele 16. septembra. Od tega dne dalje je London doživel tisto, kar so Angleži namenili nemškim mestom. Čez 450 alarmov in čez 100 nemških napadov je zavrla normalno življenje britanske prestolnice. Uničene so bile pristaniške naprave, dokl in skladišča. 15. novembra so se začeli tudi napadi na britansko gospodarska središča. Pri 80 večjih in 325 manjših napadih so bile težko prizadete britanske industrijske naprave, katerih zmogljivost je sedaj znatno zmanjšana. Čez 1000 manjših napadov je bilo izvršenih na vojaške cilje, letališča, vojaška taborišča, vojašnice in protiletalske baterije, dalje na rezervoarje, električne centrale in prometne zveze. Pri teh napadih so nemška lovka letala izzvala britanske letalske sile v boj in jim prizadejala težke izgube. Lovci so omogočali nastop bombnikov. Od 25. junija dalje je sovražnik izgubil trikrat več letal kakor nemško letalstvo.

Od 24. oktobra so v napadih na Anglijo sodelovala tudi italijanska letala. Obrežne baterije ob Kanalu so večkrat razpršile konvoje in jim povzročile težke izgube.

Kdo je zmetal več bomb

Z dobrim uspehom so bili zadeti vojaški cilji v okolici Dovra in južno od Londona. Sovražnikovi topovi, ki nesejo daleč, so odgovarjali, toda brez uspeha. Medtem ko so nemške letalske sile od 8. avgusta pa do konca leta pri 2000 napadih zmetale 43 milijonov kilogramov eksplozivnih bomb in nad en milijon 600.000 kilogramov zažigalnih bomb na Anglijo, pa je sovražnik zmetal na naše ozemlje komaj 1/25 tega. Večina sovražnikovih bomb je padla na vasi in stanovanjske hiše, med njimi na 30 bolnišnic in ambulant ter na 40 cerkva in pokopališč. Nemška vojna industrija sploh ni bila prizadeta. Nasprotno pa so navzlic strogi britanski cenzuri nevtralni časniki imeli v Nemčiji vso priložnost, prepričati se o uspehu sovražnikovih napadov. Pogosto so Angleži poročali o težkih napadih na nemška mesta, na katere pa ni padla niti ena bomba.

MLADA DEKLETA iz Takome v državi Washington pri naboru za vstop v »nacionalni avtomobilski zborc. Izurile se bodo za šoferke, ki bodo kot reševalke prepeljavale ponesrečence v bolnišnico.

»Žena s trojnim življenjem«

Je naslov močnega filmskega dela, ki ga bomo te dni videli v Ljubljani. Poglavitni vlogi v njem igrata Bette Davis, ki bo imela naslovno vlogo tudi v filmu »Na zapoved kraljice«, ter francoski filmski mojster Charles Boyer. Slika nam kaže prizor iz tega filma.

(Foto Warner Bros.)

Odkod bo vdrla nemška vojska v Anglijo

Dve razlagi iz »nevtralnih virov, ki jim je treba zaupati«

Še vedno je ostalo odprto vprašanje, kako mislijo Nemci izvesti svoj davno napovedani vdor v Anglijo. O tem so povedali svoje mnenje že številni vojaški strokovnjaki od vseh strani in vetrov. Čim več je teh razlag, tem težje se je za katero kot najzanesljivejšo odločiti. Bo pač treba počakati, da nemška vojska res začne reševati to, vsekakor nelahko nalogo. Morda bo to že v najkrajšem času, saj tako napovedujejo zdaj opazovalci političnega življenja iz Berlina.

Kljub temu ne bo odveč, če povemo, kako si Angleži sami zamišljajo nemški vdor na njihova tla. »Daily Sketch« je te dni prinesel ta načrt ter o njem pravi, da ga je dobil iz nevtralnih virov, ki da jim je treba vsekakor zaupati. Po njem bi Nemčija izkrcala svoje čete na severozahodni angleški obali. Predvsem bi se izkrcali tu okolninski oddelki obnemem s padalci. Nemške čete naj bi vdrlle čim globlje v angleške industrijske dežele ter pri tem uničevale vse, da bi na ta način zasejale čim večji strah in zmedo med angleško ljudstvo.

Takšen je po poročilu »Daily Sketcha« prvi načrt. Obstoji pa še drugi, kakor po poročilu sovjetske agencije »Tass«, piše isti časopis. Po njem bi bilo za nemški vdor v Anglijo potrebnih najmanj 600.000 vojakov. Ta armada naj bi s hitrim prodorom odrezala London od ostalega sveta. Velika nemška armada s 600.000 mož naj bi se izkrcala na šestih različnih krajih in sicer med Aberdeenom in Dorsetom. Najmočnejše skupine naj bi prodrle skozi grofiji Sussex in Kent.

Pri vsem tem je morda zelo važno dejstvo, da je prinesla to poročilo »Daily Sketcha« sovjetska uradna agencija Tass. Morebiti to le ni tako brezpomembno in slučajno. Dozdaj se je namreč še vedno zgodilo, da so Nemci napadli drugod, kakor pa je napovedovalo časopisje. Potem pa je seveda možno tudi to, da so Angleži nalašč začeli objavljati takšne načrte, da bi Nemce zapeljali z napačnimi navedbami, odkod pričakujejo njihovega vdora. Značilno je, da so v zadnjem času vprav Sovjeti začeli posvečati toliko pozornost nemškemu vdoru v Anglijo. Morda žele, da vsaj za zdaj svet o njih ne bi preveč govoril.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Hrvatski skladatelj. 7. Judovski kralj. 12. Sedež čuta. 13. Hrvatsko pomorsko mesto. 15. Evropska reka. 16. Predlog. 17. Predlog. 18. Citat. 20. Lombardska reka. 21. Prevozno sredstvo. 23. Podzemlje starih Grkov. 24. Mlečni proizvod. 25. Koroški pozdrav. 27. Srbsko mesto. 28. Slovenski nabožni skladatelj. 29. Zdravilo. 31. Poljska mera. 34. Veznik. 35. Kraj v Eliptu, kjer so piramide. 37. Medmet. 38. Kratica

za »starejši«. 39. Desinfekcijsko sredstvo. 40. Apnenčev produkt. 42. Števnik. 43. Mencingerjeva povest. 44. Nova vrsta vojaka.

Navpično: 1. Drevnata površina. 2. Ruska reka. 3. Kazalni zaimek. 4. Ječa (star izraz). 5. Začetni čuki imena in priimka slovenskega pisatelja. 6. Kovina. 8. Lesena prečnica. 9. Pregovor. 10. Veznik. 11. Rimski bog ljubezni. 14. Igra. 17. Zemlja. 19. Moško krstno ime. 20. Močna sapa. 21. Vez. 22. Najbogatejši azijski vladar pr. Kr. 24. Sorodnik. 25. Časovna doba. 27. Svetopisemski oče. 28. Moderno orožje. 29. Letoviški otok pri Benetkah. 30. Moralni maček. 32. Posledica revščine. 33. Oče (srbohrv.). 35. Imendan. 36. Hip. 38. Použije, poje. 39. Pritrdilnica. 41. Oblika osebnega zaimka. 42. Španski določni člen.

Rešitev božične križanke:

Vodoravno: 8. Bes. 10. Ugiz. 13. Askar. 16. Istra. 17. Ud. 18. Ilcena. 19. Sora. 20. Trident. 21. Av. 38. Sidi el Baranni. 35. Odst. 38. As. 40. Abarth. 44. Dopust. 45. Nula. 46. Er. 47. Emil. 48. Ion. 49. Rek. 50. P. t. t.

Navpično: 1. Obisk. 2. Astra. 3. Agata. 4. Sidi el Baranni. 5. Malec. 6. Ukati. 7. Drava. 9. Osa. 10. Ura. 11. R. U. R. 12. Zid. 14. Sen. 15. Ana. 22. Sin. 23. Cin. 24. Ulj. 25. Jaz. 26. Tat. 27. Sne. 28. Boder. 30. Trpin. 31. Misiv. 32. Maleš. 33. Stepa. 34. Trata. 36. Dom. 37. Tul. 39. Sto. 41. Bur. 42. Rak. 43. Hrt.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

Z Radekom sem se tiste, spomladi 1934, kaj pogosto shajal v uradnih prostorih osrednjega odbora komunistične stranke. Ožji krog v stranki je bil poln šepetanja, ker je Radek dobil nalogo, da spiše vrsto člankov, s katerimi naj bi podžigal bližnji preobrat v sovjetski politiki.

Članki naj bi izhajali v »Pravdici« ter v »Izvestijah«, vodilnih glasilih komunistične stranke in Sovjetov. Po vsem svetu bi jih ponatiskovali in v vseh evropskih vladah skrbno preučevali. Radekova naloga je bila, do čistega oprati versailleski mir, vpletati novo dobo prijateljstva s Francijo, pregovoriti vse tiste, ki so po svetu čutili s Sovjeti, da tako stališče soglašja s komunizmom, hkrati pa držati odprta vrata za sporazum z Nemčijo.

Po svojih številnih obiskih v Radekovi uradni sobi sem vedel, da se je vsak dan pogovarjal s Stalinom. Kar sredi dela je moral pogosto na dan teči v Stalinove prostore. Vsak stavek, katerega je napisal, je Stalin sam prečnil. Članki so bili v vsakem pogledu Radekovo in Stalinovo skupno delo.

Ko so pripravljali te članke, je komisar Litvinov nadaljeval s prizadevanji, da bi dosegel sporazum s Hitlerjem. Aprila je Nemčiji predlagal, da bi skupaj s Sovjeti prevzela poročstvo za neodvisnost in nedotakljivost baltičnih držav. Berlin pa je ta naklepe zavrnil. Radekove članke so na splošno pozdravili kot začetek sovjetskega koleba k Franciji in Mali zvezi, proč od Nemčije. Radek je pisal:

»Nemški fašizem in japonski imperializem sta v boju za novo delitev sveta, v boju, ki se usmerja proti Sovjetski zvezi, proti Franciji, proti Poljski, Češkoslovaški, Romuniji in baltičnim državam, proti Kitajski in proti ameriškim Združenim državam. In an-

gleški imperializem bi ta boj rad napeljal izključno proti Sovjetski zvezi.«

Ta čas sem se marsikdaj pogovarjal z Radekom. Vedel je, da sem si jaz na jasnem o njegovi nalogi. Naredil sem nekaj pripomb o naši »novi politiki« ter govoril o vtisu, ki ga bo vzbudila v nepoučenih krogih.

Radek me je preplaval z valom besedi:

»Samo norec si lahko mislijo, da bi mogli kdaj prelomiti z Nemčijo. Kar tu pišem je ena stran, resničnost je nekaj čisto drugega. Nihče nam ne more dati, kar nam je dala Nemčija. Prelom z Nemčijo je za nas pač nemogoč.«

Radek je nadaljeval pregovarjanje v smerih, ki so mi bile predobro znane. Govoril je o naših odnosih do nemške vojske, ki so jih bili pod Hitlerjem odlično držali, o naših odnosih do nemških gospodarskih voditeljev. Kaj ni Hitler stal pod pokroviteljstvom težke industrije? Gotovo se ne bi obrnil proti generalnemu štabu, ki je odobravalo sodelovanje z Rusijo. Tudi ne bi začel boja z nemškimi gospodarskimi krogi, ki so s nami delali krasne posle. Ti sili sta stebra nemško-ruskih odnosov.

Bedeke je imenoval tiste, ki so mislili, da bi moglo preganjanje komunistov in socialistov po hitlerjanehi biti za Sovjetsko Rusijo razlog, da se obrne proti Nemčiji. Res, nemška komunistična stranka je bila uničena, njen voditelj Thälmann v ječi, tisoči njenih članov so stokali po koncentracijskih taborih. A to je bila ena stran. Čisto nekaj drugega pa je bilo zastopati življenjske zahteve Sovjetske Rusije. Te zahteve so zapovedovale, da je treba nadaljevati s politiko sodelovanja z Nemčijo.

Kaj so imeli posla z dejstvi članki, ki jih je pisal? Tu je šlo za visoko politiko. To pisanje je bila samo potrebna zvijača. Stalin sploh ne misli, da bi prelomil z Nemčijo. Nasprotno, skuša Berlin pritegniti še bližje k Moskvi. Nam, ki smo si bili o sovjetski politiki na jasnem, so vse to bili osnovni pojmi. Nikomur od nas ni tedaj, spomladi 1934, niti v sanjah prišlo na um, da bi bil prelom z Nemčijo možen. Vsi smo v Radekovih člankih videli stalinistovsko vojno umetnost.

Litvinov je odšel na potovanje po evropskih glavnih mestih, očitno zaradi tako imenovane vzhodno-locarske zveze, ki naj bi po vzajemnem sporazumu vseh v poštev prihajajočih vlad zagotovila tedanje meje vzhodnoevropskih držav. Obiskal je Zenevo. Njegove obiske je napolnil svet z govoricami o bližnjem francosko-ruskem zbliznanju, ki naj bi kronalo delo, katero so začeli Radekovi članki. Hkrati pa je Stalin še naprej v političnem odboru še naprej zagrizeno zagotavljal:

»Pa vseeno — z Nemci moramo priti skupaj!«

13. junija 1934 se je Litvinov ustavlil v Berlinu, da bi se posvetoval z baronom Constantinom von Neurathom, tedaj Hitlerjevimi zunanjim ministrom. Litvinov je povabil Nemčijo, naj pristopi k vzhodnoevropski zvezi, ki jo je nameraval ustvariti on. Neurath je zahtevo odločno odbil ter kar naravnost povedal, da bi tak sporazum za vedno utrdil versailleski red. Ko je Litvinov dal razumeti, da bi Sovjeti mogli svoje pogodbe z drugimi državami ojačiti z vojaškimi zvezami, je Neurath odvrnil, da je Nemčija voljna prevzeti tveganje take obkrožitve.

Naslednji dan, 14. junija, se je Hitler sešel z Mussolinijem v Benetkah.

Stalinu tudi ta zadnja nemška zaušnica ni vzela poguma. Vse čase si je prizadeval, da bi bil vodilne nemške kroge s sovjetskimi trgovskimi zastopstvi prepričal, da odkritosrčno išče sporazuma s Hitlerjem. Ta zastopstva so smela pri tem namigniti, da je Moskva pripravljena Nemčiji na široko ustreči.

Prav tisti čas je Stalin skušal Poljsko pripraviti do tega, da bi svojo politiko jasno obrnila v škodo Nemčije. Ta čas ni nihče vedel, kakšno pot bo ubrala Poljska. Skleicali so posebno sejo političnega odbora, da bi pretresli to vprašanje. Litvinov, Radek ter zastopnik vojnega ministrstva so menili, da bi Poljsko bilo mogoče pripraviti do tega, da bi Sovjetski Rusiji podala roko. Edini, ki je menil drugače, je bil Artuzov, voditelj zunanje-političnega urada pri GPU. Njemu se je misel o poljsko-ruskem sporazumu zdela utvarna. Ko je Artuzov tako nepremišljeno nasprotoval večini političnega odbora, ga je Stalin na kratko ustavil:

»Vi politični odbor napačno obveščate.«